

esset in laqueum potius quam in subsidium; et similiter in alio loco, 2. 2. dicit: *Qui proficitur regulam, non vocet servare omnia quae sunt in regula, sed vocet regularem vitam.*

15. Verumtamen in re, ut existimo, non est diversitas; non est enim dubium quin praeter votum obedientiae possit intelligi votum observandi regulam, immediate ad hoc obligans, sive in illa observantia intercedat vera ratio obedientiae, sive non; quod votum ex hac parte generalius est quam votum obedientiae, sicut votum faciendi quidquid alius dixerit aut voluerit honestum, latius est quam votum obedientiae. De tali ergo voto servandi regulam, verum est, quod si fieret, adderet obligationem in conscientia, etiam illis regulis quae per se nullam afferunt, quia vere et proprie caderet in illas tanquam in partem materiae suae. Imo addit D. Thomas fractionem cuiuscumque regulae tunc futurum fuisse peccatum mortale; id autem intelligo ex genere, nam ex levitate materiae, etiam tunc posset esse veniale peccatum, sicut in fractione alicujus voti. De facto autem certum est non fieri tale votum in professione religiosa; quia solum fiunt tria vota, paupertatis, castitatis et obedientiae. Supponendo ergo, votum, quod potest obligare ad regulam, solum esse votum obedientiae, dicimus, sub quacumque verborum forma fiat, non addere obligationem nisi regulae vere ac proprie praecipienti, quia solum circa illam versari potest propria obedientia, et cum proportione ad modum obligationis, ut explicatum est. Unde, licet forma voti sit obediendi regulae in omnibus, ibi includitur distributio accommodata, scilicet obediendi in omnibus, in quibus vera obedientia intervenerit, seu locum habuerit. Quod si forma sit: Voveo servare regulam, per intentionem voti limitandus est verborum sensus, quia intentio solum est voti obedientiam, et ideo solum promittitur observantia regulae, quatenus ad obedientiam necessaria est.

16. *Regula religiosa saltem ratione poenae et disciplinae regularis obligat in conscientia.* — Est autem animadvertendum hanc conclusionem intelligendam esse formaliter de regula, quatenus in conscientia non obligat. Quod ideo dico, quia nulla est propria regula religiosa, quae, licet ad immediatum statum, de quo statuit, faciendumne sit, an omittendum, non obliget in conscientia, non possit tandem revocari ad aliquam obligationem in conscientia, quatenus transgresso-

rem subicit poenae, seu disciplinae regulari, ad quam sustinendam potest quis in conscientia obligare, nam hic saltem modus obligationis in omni lege necessarius est, ut in sequenti tractatu magis explicabimus. Si ergo occasione talis regulae et transgressionis ejus, religiosus tandem compellatur poenam sustinere, vel satisfactionem aliquam exhibere pro transgressione regulae, tunc sicut non potest in conscientia resistere, quia ad hoc saltem obligatur ex vi regulae, ita quoad hoc votum obedientiae habet suam obligationem, quia iam ibi habet locum materia ejus. Et ita etiam servari potest illa forma voti observantiam regulam, ut in omnibus habeat locum cum proportione, quatenus in conscientia obligat, vel ad hanc obligationem aliquo modo resolvuntur.

17. *Non observare talem regulam est imperfectio in voto.* — Tandem ex dictis intelligi potest quod, sicut transgressio regulae, etiam quatenus non obligat in conscientia, est imperfectio quaedam virtutis obedientiae, quia non se extendit ad id quod est optimum, magisque decens in tali statu, secundum talem virtutem, quale est conformari non tantum praecipito, sed etiam simplici voluntati superioris; ita etiam eadem transgressio in viro religioso est imperfectio intra virtutem religionis et voti, quia, licet simpliciter non frangat promissionem, deviat aliquo modo a perfectiori observatione ejus, et disponitur aliquo modo, ut facile possit illam rumpere, saltem in levi aliqua parte ejus.

18. Ad fundamenta primae opinionis, primum verisimile non est, Augustinum per illa verba, quae ponit in principio suae regulae: *Haec sunt quae, ut observetis, praecipimus, in monasterio constituti*, voluisse proprium et rigorosum praecipitum de omnibus et singulis, quae in regula continentur, tradere, cum multa et minutissima consilia, tam ad actus internos quam externos pertinentia, in ea continentur; sed more paterno videtur verbo praecipendi usus. Deinde consuetudo, quae est optima legum interpretis, ita rem hanc interpretata est, cui in singulis religionibus standum est, ut tractatu sequenti latius videbimus. Ad rationem ergo concedo regulam esse materiam voti obedientiae, tamen cum proportione ad obligationem quam ex se affert, ut explicatum est. Nego tamen perinde esse vovere obedientiam regulam, ac vovere immediate actum de quo regula disponit, quia hoc posteriori modo promittitur actus secundum se, et ideo ab illo

ut sic accipit obligatio voti augmentum aut diminutionem; priori autem modo solum promittitur, quatenus alias praecipitum est, et ideo solum additur obligatio juxta proportionem ipsius praecipiti, ut explicatum est. Ad confirmationem de hoc proposito generali non servandi regulam, in omnibus ad quae ipsa per se spectata in conscientia non obligat, controversia est, an ille actus sit peccatum mortale, necne, quae pertinet ad tractatum sequentem. Nunc solum assero, si actus ille aliunde peccatum non est, ratione voti obedientiae non esse peccatum, quia si peccatum non est, contra nullum praecipitum superioris est, nec etiam est specialiter prohibitum sub virtute sanctae obedientiae non habere talem actum; ergo non habere illum in rigore non est materia voti obedientiae. Si autem ille actus est peccatum ratione obligationis regulae, erit etiam contra votum obedientiae, juxta proportionem explicatam in superioribus assertionibus, et ita confirmatio illa nihil ad praesens refert.

19. Ad fundamenta secundae sententiae nihil respondere necesse est, quia ex dictis satis declarata est, et ad doctrinam a nobis traditam accommodata. Solum ad ultimam instantiam negandum est, votum obedientiae obligare simpliciter ad servandas eas regulas, quae alias non obligant in conscientia. Et sub hac ratione concedendum est tales regulas sic spectatas non esse materiam hujus voti; et differentia inter illas et reliquas clara est, quia non includunt rationem praecipiti; quomodo autem possint aliquo modo participare obligationem hujus voti, jam est explicatum. De tertia vero sententia nihil amplius dicere necesse est.

CAPUT VIII.

UTRUM VOTUM OBEDIENTIAE RELIGIOSE OBLIGET AD PARENDUM SUPERIORI IN QUACUMQUE HONESTA MATERIA.

1. *Materia obedientiae duplex.* — *Quid requiratur ut Praelati praecipitum sit validum.* — *Triplex potestas in Praelato ad praecipendum.* — Materia duplex distingui potest, remota et proxima: in praesenti ergo, materia proxima voti obedientiae est praecipitum superioris; remota ergo dicitur res omnis, vel omnis actus, de quo potest superior praecipere. De priori igitur materia sufficere videntur quae hactenus dicta sunt; explicatum est enim quodlibet

praecipitum superioris, sive detur per modum legis, sive tantum ut personale imperium, sive obliget sub mortali, sive sub veniali, esse materiam hujus voti, vel gravem, vel levem; supponit autem haec materia quod praecipitum sit validum, alioquin non erit vera materia; explicandum ergo superest quid sit necessarium, ut praecipitum Praelati validum sit, ita ut votum obliget ad observationem ejus. Duo autem (praeter voluntatem praecipendi) sunt necessaria ad valorem praecipiti, scilicet potestas in praecipiente, et materia capax praecipiti, quae duo veluti correlativa sunt, quia vera potestas solum extenditur ad materiam capaceam. Cum ergo certo constet in superiore esse potestatem praecipendi, ad explicandam hujus voti obligationem, solum superest declaranda dictae potestatis amplitudo, quae ex materia pendet, seu ex rebus aut actibus pluribus aut paucioribus, quos potest praecipere. Solum circa hanc potestatem ex parte ipsius advertere possumus, in Praelato religioso triplicem posse intelligi potestatem ad praecipendum, scilicet potestatem jurisdictionis a Pontifice datam, potestatem dominativam, quam habet ex vi traditionis, et potestatem proveniente ex ipso voto; est enim haec, ut declaravi, distincta ab illis duabus, et absolute ac secundum se separabilis ab illis, ut patet in puro ac simplici voto obedientiae; quamvis obedientia religiosa cum illis semper conjuncta sit, et fortasse aliquam earum, seu actum ejus semper supponat tanquam proximam materiam, quod in sequentibus examinabimus. Nunc illud tantum certum sit, ad obligationem hujus voti obedientiae ex parte potestatis Praelati, satis esse quod praecipitum valide procedat a quacumque ex dictis potestatibus; nam quaecumque illarum sufficit ut intercedat vera ratio obedientiae; sed obedientia hujus Praelati absolute et sine distinctione promissa est Deo; ergo quocumque titulo intercedat vera obedientia, in eam cadit obligatio hujus voti. Solum ergo superest ut explicemus quod in titulo propositum est, in quibus rebus teneatur obedire ex vi voti religiosus, et consequenter quas possit Praelatus praecipere.

2. Supponimus autem ut certum solum res honestas posse ab homine praecipere, sub honestis comprehendendo omnes actiones non malas, quae possunt ad finem honestum esse utiles, etiamsi ex objecto indifferentes sint; quia actiones pravae sunt contra voluntatem et praecipitum Dei, cui obediendum est potius quam hominibus, ut docuit Augustinus, serm. 6 de

Verb. Domini, cap. *Qui resistit*, cap. *Non semper*, cum sequentibus, 11, quæst. 3, de quo plura dicemus infra tractando de obedientia Societatis, et ibidem etiam explicabimus an materia dubia circa honestatem vel turpitudinem sit sufficiens. Nunc autem supponimus ex doctrina Augustini, cap. *Quid culpatur*, 23, quæst. 1, quidquid non satis apparet turpe, honestum reputandum esse, si a superiore præcipiatur, quia in dubiis melior est conditio Prælati, tum quia jus suum poseit, tum etiam quia ratio postulat ut pro illo præsumatur. Præterea, tanquam certum assumimus, omne id, quod certo constat esse contra regulam religionis, non esse materiam hujus voti, etiamsi Prælati tentet ea præcipere, quia tale præceptum non est verum nec validum, quia excedit potestatem præcipientis, quæ non est ad destructionem, sed ad ædificationem secundum talem statum. Item, quia talia opera licet simpliciter mala non sint, supponendo quod regula non obliget ad culpam, in tali statu sunt imperfecta, et impeditiva majoris boni; ergo non sunt materia voti; ergo nec votum obedientiæ ad illa obligat. Atque ita supponunt D. Thom., Quodl. 4, art. 46, Quodl. 10, art. 10, et alii auctores in hac materia cum D. Bernardo, in lib. de Præcepto et dispensat., cap. 7, et recte exposuit Cajetanus 2. 2, quæst. 104, artic. 5, dicens hoc intelligi, quando Prælati non habet legitimam causam dispensandi, nam si hanc habet, jam non præcipit contra regulam. Denique, ut certum supponimus, ea omnia, quæ cadunt sub regula directe, vel reductive, posse esse materiam hujus voti, si præcipiantur; quod satis constat ex fine et forma talis voti, et a fortiori constabit ex dicendis.

3. *Difficultas, an quæ sunt supra regulam sint materia obedientiæ.* — Difficultas ergo superest, an ea etiam quæ sunt supra regulam, quantumvis perfecta sint, pertineant ad materiam et obligationem hujus voti. Ratio autem dubitandi esse potest, quia obedientia religiosa est perfecta obedientia Evangelica, quam Christus consuluit; sed perfecta obedientia Evangelica non habet terminum magnitudinis (ut sic dicam), id est, respectu melioris et perfectioris boni; ergo etiam obedientia religiosa extenditur ad omnia quantumvis perfecta, et obligatio voti, quod de tali obedientia fit. Major probata est sufficienter in superioribus, ubi ostendimus statum religiosum esse a Christo institutum, et sub consilio positum; quam ergo obedientiam Chris-

tus consuluit, illam promittunt religiosi; est ergo eadem, perfecta obedientia Evangelica, et obedientia religiosa. Minor probatur ex verbis Christi, in quibus hoc consilium continetur, juxta Sanctorum interpretationem; nam, Matth. 16, ait Christus: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me*; ubi nomine abnegationis Patres obedientiam intelligunt, quia per Evangelicam obedientiam homo, suam voluntatem et judicium alteri subjiciendo, seipsum abnegat. Sic Basilius, regula 6, ex fusioribus: *Nihil est aliud* (inquit) *sui ipsius abnegatio, nisi summa rerum omnium vitæ superioris oblitio, atque a suis ipsius voluntatibus recessio*. Nullam ergo voluntatem propriam relinquit perfecta obedientia Evangelica, alioquin, quantum ad id quod relinqueret, non esset perfecta abnegatio sui. Et ideo Joan. Climacus, in gradu 4, de obedientia dixit, obedientiam esse animæ propriæ perfectam abnegationem; et S. Bonaventura, in regula Novitiorum, cap. 13, dixit hanc abnegationem fieri per obedientiæ subjectionem: et S. Thomas, opusc. 18, de Perfectione vitæ spiritualis, cap. 10, ait, sicut homo per paupertatem abnegat divitias, et per castitatem corpus, ita per obedientiam abnegare seipsum et animam suam; nihil ergo sibi proprium reservat; ergo manet subjectus et obligatus voluntati alterius, quoad omnia quæ præcipere voluerit, quantumvis perfecta.

4. In hac re loqui possumus de obedientia religiosa, vel abstracte, et præcise, in ordine ad statum religiosum ut sic, vel contracte, prout in singulis religionibus promittitur ac servatur. Prior consideratio est veluti de possibili, potestque esse duplex. Una est, quantum possit extendi obedientia religiosa in hac obligatione ad omne opus perfectionis, quod præcipiatur. Alia est, quanta extensio sufficere possit ad votum obedientiæ pro vero statu religioso ac necessario. Postrema vero consideratio est magis de facto, scilicet de voto obedientiæ, prout nunc fit in singulis religionibus, quantam extensionem ex parte objecti habeat, et consequenter quantam perfectionem contineat, quantamque obligationem inducat. Et hoc expediemus in præsentis capite, de altero vero puncto dicemus in sequenti.

5. *Votum obedientiæ obligat juxta regulam tantum.* — *Triplicis obedientiæ genus.* — Dico ergo: ex voto obedientiæ solum tenetur unusquisque religiosus obedire Prælati juxta professionem suæ regulæ, id est, intra limites re-

gulæ, ut comprehendit omnia quæ ad perfectam illius observantiam, vel necessaria, vel convenientia, aut utilia esse possunt. Ita explicuit materiam hujus voti D. Bernard., lib. de Præcepto et dispensatione, cap. 7, ubi inquit: *Is, qui profitetur, spondet quidem obedientiam, non tamen omnimodam, sed determinatam secundam regulam*; et infra: *Proinde si professo secundam illam regulam Abbas meus mihi aliud forte imponere tentaverit, quod non sit secundum regulam, aut etiam quod non sit secundum ista instituta, verbi causa, Basili, Augustini, Pacomii, quænam mihi, quæso, in hac re necessitas imminet obsequendi? Solum quippe id a me posse exigi arbitror, quod promisi*, quod in cap. 8 latius prosequitur, assignans terminos, intra quos obligatio hujus voti circumcluditur. Quanquam cap. 9 fateatur imperfectam esse obedientiam, quæ ad illos terminos coaretatur, quam sententiam infra expendemus. Idem D. Thom. 2. 2, quæst. 104, artic. 5, ad 3, ubi triplicem religiosorum obedientiam distinguit, necessariam, perfectam, indiscretam; hæc tertia est, quæ ad illicita extenditur; perfecta, quæ ad omnia licita, etiamsi non cadant sub obligationem; necessaria vero, quæ ad votum pertinet. Hæc autem (inquit) solum extenditur ad ea quæ ad vitam regularem pertinent, quia religiosi solum profitentur obedientiam, quantum ad regularem conversationem; idem D. Thomas, quæst. 186, art. 5, ad 4, et artic. 9, ad 1. Idem sentit Umberto, lib. 5 de Eruditione Religiosorum, cap. 17; et S. Bonavent., in Expositione regulæ, cap. 1, de obedientia monachorum, ait habere hanc limitationem, quod ad ea non extenditur quæ regulam transcendunt; sentit autem non esse hoc generale omnibus religionibus, significatque in sua religione obedientiam obligare ad omnia, quæ non sunt saluti nec regulæ contraria, quantumvis perfecta sint, et inde concludit non omnium religionum obedientiam esse æque perfectam; quod licet verum sit, quatenus una regula potest esse strictior vel universalior quam alia, nihilominus id quod diximus, verum est, votum in unaquaque religione obligare secundum regulam ejus.

6. *Prælati non potest obligare ad ea quæ sunt supra regulam.* — Ratio autem a priori est, quam adducit Bernardus; nam votum obligat juxta formam et intentionem votantis; sed in singulis religionibus non votetur obedientia absolute et illimitate, sed votetur obedientia secundam regulam; ergo materia

hujus voti non amplius extenditur. Confirmatur inductione, nam si in ordine S. Francisci, de quo in particulari loquitur Bonaventura, religiosus præcipiatur perpetuo abstinere a carnibus, non tenetur obedire; et si mittatur ad Sarracenos, vel ad religiones Indorum, ubi nulli sunt conventus illius religionis, non tenetur in rigore præcepti obedire, ut in Expositione regulæ adnotavit Corduba, cap. 10, quæst. 2, et cap. 12, quæst. 2, et de religiosi Prædicatoribus idem dicit Ludovicus Lopez, de quo plura infra, tractando de quarto voto professorum Societatis. Denique communis doctrina Scholasticorum, tam Theologorum quam Canonistarum, est, Prælatum non posse obligare religiosum ad ea quæ sunt omnino supra regulam: ergo supponunt illa non comprehendendi sub voto obedientiæ. Antecedens, præter auctores supra citatos, docet expresse D. Thomas, Quodlib. 10, artic. 10, ubi addit in hac assertionem convenire omnes Doctores, quantum ad ea quæ sunt ætiora quam regula; quamvis in his, quæ sunt infra actitudinem regulæ, aut æqualia regulæ, dicat esse varietatem, quando illa sunt extra regulam, non tamen contra illam; ipse autem concludit, etiam hæc non pertinere ad votum obedientiæ, nisi quatenus aliquo modo reducuntur ad regulam, conferendo scilicet ad observantiam ejus, quomodo etiam austeriora possunt præcipi, ut statim dicam. Idem sentit D. Antoninus, tertia part., tit. 16, cap. 1, § 9; Gerson, secunda part., Alphab. 32, littera L. in fine, et Alphab. 34, littera S. Alii Theologi frequenter in 2, distinct. 44, ubi specialiter Duran., quæst. 4. Alii in 4, distinct. 38, ubi supplementum Gabrielis, quæst. 2, art. 3. Summistæ communiter, verb. *Obedientia*, et verb. *Religio*; Sylvest. *Religio*, 6, q. 6; Navar., in Summa, c. 23, n. 39, et in comment. 3, de Regularibus, n. 12, ad 6, citant Antoninum, in c. *Religiosus*, de Electione, in 6. Simile habet Felinus, in c. *Cum omnes*, de Constitut., num. 8, citans Dominicum, in cap. *Ab exordio*, 35 distinct.; citat etiam glossam in regul. *Quod omnes*, de Regularibus juris, in 6, quæ tamen oppositum dicere videtur, fortasse tamen loquitur in sensu infra explicando. Expressius hoc docet glossa, in cap. *Gesta*, distinct. 74, et sumitur ex textu ibi: *Justum est ut nemo crescere compellatur invito*, ubi alia jura similia citat. Reliqui Doctores, videri possunt in cap. *Super eo*, de Regularibus.

7. Addunt tamen prædicti auctores duos casus, in quibus hæc assertio communis limi-

tari videtur, qui tamen si recte expendantur, revera limitationes non sunt. Primus est, nisi major austeritas præcipiatur in pœnam commissi delicti; quod Antonin., Sylvest., Navar., et fere omnes advertunt. Et ratio est clara, quia superior potest injungere dignam pœnam; si autem nihil posset addere ultra ordinariam et debitam austeritatem rerum, nulla esset pœna ratione delicti; ergo illo titulo potest sine dubio austeritatem augere, dummodo id faciat cum debita proportione ad delictum. Et ideo non est hoc supra regulam; quia ex vi illius subjicitur religiosus condignæ pœnæ; ergo obedientia secundum regulam includit obligationem parendi in hac pœna; nec disputandum nunc est an possit religiosus delinquens ex præcepto obligari solum ad sustinendam passive talem pœnam, non resistendo punienti, vel etiam ad agendum hoc vel illud, quo se puniat vel affligat, sive præceptum hoc imponatur per sententiam hominis, sive per sententiam legis; quidquid enim sit de hac controversia quoad communes leges pœnales, seu forenses pœnas, quoad disciplinam religiosam dubium non est quin possint hæc præcepta religionis imponi, quia non excedunt statum illorum, nec sunt nimis ardua, nec præter consuetudinem aut intentionem cujuscumque regulæ.

8. *Votum castitatis per se non obligat moniales ad clausuram, sed votum obedientiæ posito præcepto.*—Secundus casus est, quando major aliqua austeritas additur ad præcavendum in futurum. In quo dissentit Angelus, verbo *Religiosus*, num. 30; ait enim in eo casu solum teneri religiosum obedire, quando verisimiliter videt non posse aliter vitare peccatum; tunc autem præceptum superioris non solum non est supra regulam, verum etiam nec ultra communem legem Dei. Verius tamen existimo, non solum posse hoc titulo præcipi id, quod per se erat necessarium ad vitandum peccatum, sed etiam aliquid amplius, quod ad majorem cautelam, religioso statui (qui securior et sanctior esse debet) proportionatam ac decentem, conferat. Quod tenet Sylvester supra; indicat etiam Corduba, lib. 4, quæst. 7, citans Archidiaconum, Dominicum, Cardinalem Alexandrinum, et Turrecrematam, qui etiam de Pontificiis legibus toti Ecclesiæ communibus loquuntur, quas dicunt obligare posse, licet duriores appareant, si ad cautelam peccatorum feruntur; ergo, servata proportione, multo strictius id fieri poterit in religioso statu. Fortasse etiam in hoc sensu locuta est glossa,

in cap. *Quod omnes*, de Regulis juris, in 6, juxta textum quem citat in cap. unico, de Statu regularium, in 6, ubi præcipitur monialibus clausura, etiamsi illam non voluissent, tanquam medium necessarium moraliter ad religiosas castitatem et decentiam feminarum. Ubi Joannes Monachus et Archidiaconus notant, præceptum illud non posse dici supra regulam, sed secundum regulam, quia est moraliter necessarium, aut valde conveniens ad servanda ea quæ sunt maxime substantialia in regula; quod etiam Angelus supra fatetur. Id autem non potest ita intelligi, quod votum castitatis per se sumptum obliget moniales ad clausuram; nam revera non ita est, ut bene ostendit Navar., comm. 4, de Regularibus, num. 39 et sequentibus, tum quia olim sacræ virgines profitebantur castitatem sine clausura, imo etiam in propriis domibus, ut in superioribus ostensum est, ex Concilio Tolet. IV, can. 55, et Concilio Carthag. IV, c. 11 et 104; tum etiam quia votum castitatis, ex eo quod sit solemne, non inducit majorem obligationem extensive (ut sic dicam); constat autem votum simplex castitatis non obligare feminas ad clausuram; tum denique quia ante Bonifacium VIII eam non observabant moniales, quæ illam expresse non vovebant, et postea non fuit illa constitutio statim ab omnibus recepta, et ideo per Concilium Trident., Pium V et Gregor. XIII, illa constitutio amplius roborata est; satis est ergo ut id, quod de novo præcipitur, sit valde conveniens ad voti observationem, et ita obligatio nova magis fundatur in voto obedientiæ quam castitatis. Idem ergo dici debet de quolibet simili præcepto, sive toti religioni, sive singulariter uni personæ ex proportionata causa imposito. Et ideo dixi hanc etiam non esse limitationem, quia sub obedientia secundum regulam indirecte saltem comprehenduntur omnia, quæ ad observantiam regulæ vel aliorum præceptorum prudenter judicantur expedire. Et hæc est ratio a priori hujus assertionis; nam revera si hæc judicarentur omnino extra regulam, nulla posset reddi sufficiens ratio hujus potestatis in Prælato religionis.

9. Tertius casus potest addi, si religio ipsa edat constitutiones austeriores quam antea haberet; nam poterunt religiosi ad eas servandas obligari, etiamsi in illa non consenserint, neque secundum illam prius professi fuerint: ita tenuit Innocentius, in cap. *Super eo*, de Regularibus, dicens, ad hoc sufficere ut major pars religionis, id est capituli generalis, consentiat, licet minor dissentiat; quem se-

quitur ibi Abbas, num. 6, qui difficilius addit solum Prælatum posse hoc facere: *Nam quantumcumque* (inquit) *durum præcipiatur per Abbatem, non valet monachus resistere, dummodo id sit licitum, et implebile.* Hæc vero non est exceptio, sed destructio communis doctrinæ supra traditæ, quæ ab ipso nullo medio probatur, et ideo verisimilis non est. Eandem sententiam sequitur glossa citata in dicta regula, *Quod omnes*, quæ consequenter ait posse Pontificem, invita tota religione, eam obligare ad aliquam observantiam et austeritatem majorem quam professus sit. Quod etiam videtur difficile, nisi revocetur ad casum præcedentem, ut statim dicemus. Innocentius ergo probat suam sententiam, quia religiosus professus renuntiavit suæ propriæ voluntati, et promissit regulam illam servare; ergo si religio augeat austeritatem regulæ, tenetur quilibet religiosus ex vi voti obedientiæ illam servare. Dices: ergo simili modo poterit totam regulam, atque adeo totam religionem mutare. Respondetur non esse similem rationem, nam totalis mutatio fieri non potest sine consensu omnium et singulorum; quia nemo potest cogi ad mutandam religionem quam professus est, præsertim sine culpa sua; et ideo talis mutatio ad singulos spectat, ac proinde juxta regulam juris ab omnibus debet probari; quæ est communis resolutio in cap. penult., de His quæ vi, etc. At vero quando mutatio non est totalis, sed augmentum quoddam, et perfectio intra latitudinem ejusdem regulæ et instituti, videtur esse in potestate totius corporis illud augmentum facere, et sub materia voti obedientiæ illud constituere, et ad id satis esse ut corpus consentiat, etiamsi non assentiantur singuli; satis autem consentit corpus, quando major pars tale statutum habet.

10. Nihilominus contrariam sententiam tenet Angelus, verbo *Religiosus*, num. 30, et fuit opinio aliquorum Canonistarum antiquorum, et refert Panormitanus supra, quam etiam insinuat glossa in dicto c. *Gesta*, et in re idem tenet Sylvester, verb. *Religio*, 6, q. 6; Cardin. Alex., cap. *Ante triennium*, 31 distinct.; Supplem. Gabr., 4, distinct. 38, quæst. 1, art. 1, dub. 4; et quidem si hæc exceptio, seu tertius casus ita intelligatur, ut talis additio sit omnino extra regulam, secundum se, et in sua integra observantia sumptam, et ad illam non sit necessaria, nec per se conducens, sed solum ad majorem austeritatem vel perfectionem in genere, sic censeo veram hanc posteriorem sententiam, propter fundamentum positum,

quod talis austeritas, vel perfectio, quæ non est contenta sub materia illius voti, non potest augeri ultra intentionem voventis, nisi saltem virtute et indirecte sub illa contineatur, quod in prædicto casu non observatur. Confirmatur ac declaratur, nam si Prælati etiam cum majori parte Capituli vellet per particulare præceptum illud onus imponere tali vel tali religioso, non posset, juxta doctrinam Bernardi et D. Thomæ supra datam, nam quoad hoc non est major potestas in Prælato cum Capitulo, quam sine illo, quia totum pendet ex limitatione voti, extra quod nullus potest præcipere ex vi obedientiæ. Ergo simili ratione non potest Prælati, cum majori parte Capituli generalis, per statutum perpetuum imponere hoc onus illis religiosis, qui sub voto suo nullo modo illud comprehenderunt, quia non est major potestas ad præcipiendum uno modo quam alio, neque omnibus quam singulis. Unde confirmatur ultimo, quia etiam hic habet locum illa regula: *Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet*; illa enim nova austeritas ad singulos pertinet, quia a singulis servari debet, et secundum se spectata est res consilii et non præcepti, ut supponimus, et non fuit ullo modo promissa; ergo nulli potest sub necessitate imponi, nisi de consensu ejus.

11. *Quid possit Papa circa hoc punctum.*—Atque hæc rationes procedunt etiam in Summo Pontifice, si præcise consideretur ut supremus Prælati religionis habens vim præcipiendi fundatam in voto obedientiæ; sic enim militat eadem ratio, quod ejus præceptum non possit extendi ultra materiam voti, et intentionem voventis. Secus autem erit si Pontifex in virtute suæ primariæ jurisdictionis aliquid præcipiat, nam hæc potestas major est; et quamvis, absolute loquendo, non possit omnibus Christianis præcipere ea, quæ ex se sunt opera supererogationis et consilii, tamen, supposito statu alicujus religionis, quæ ex institutione sua non habeat nec profiteatur aliquam observantiam in exteriori habitu, vel in Dei cultu, vel in austeritate, aut ministerio, vel actione, poterit interdum illam statuere, si judicet, vel ad universalis Ecclesiæ bonum, vel ad majorem decentiam talis religionis expedire; quod interdum videmus fecisse Pontifices, quamvis raro, et non sine aliqua violentia talis religionis, propter quam non solent talia præcepta multum durare; quamdiu vero revocata non fuerint, timenda sunt, etiamsi duriora videantur.

12. At vero si talis austeritas, aut nova ob-